

**Avizul Comitetului European al Regiunilor – Către o punere completă în aplicare a strategiei europene reînnoite pentru regiunile ultraperiferice**

(2018/C 176/05)

**Raportor:** Fernando Clavijo Batlle (ES-ALDE), președintele Guvernului Insulelor Canare

**Document de referință:** Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European, Comitetul Regiunilor și Banca Europeană de Investiții – Un parteneriat strategic consolidat și reînnoit cu regiunile ultraperiferice ale UE

COM(2017) 623 final

**RECOMANDĂRI POLITICE**

**COMITETUL EUROPEAN AL REGIUNILOR**

1. reamintește că regiunile ultraperiferice (RUP), care sunt alcătuite din opt insule și arhipelaguri, situate în Caraibi, Oceanul Indian și Oceanul Atlantic, și dintr-un teritoriu izolat aflat în regiunea amazoniană, includ șase comunități franceze de peste mări (Guyana Franceză, Guadelupe, Martinica, Mayotte, Réunion și Saint-Martin), două regiuni autonome portugheze (Azore și Madeira) și o comunitate autonomă spaniolă (Insulele Canare), care împărtășesc anumite limitări specifice, menționate la articolul 349 din TFUE, ale căror persistență și combinare dăunează dezvoltării lor economice și sociale;
2. recunoaște bogăția excepțională a ecosistemelor lor, potențialul lor semnificativ de dezvoltare a surselor regenerabile de energie și a activităților de cercetare marină și maritimă, de mediu, aerospațiale, astronomice, vulcanologice, oceanografice, agricole, precum și oportunitățile de turism durabil și patrimoniul lor cultural bogat;
3. subliniază faptul că, în pofida provocărilor cu care se confruntă, aceste regiuni, cele mai îndepărtate frontiere ale Europei, prezintă posibilități de dezvoltare a afacerilor în domenii precum economia albastră, verde, albă, economia vârstei a treia (*silver economy*) și tranziția către o economie circulară, cu un potențial ridicat de creștere și de creare de locuri de muncă;
4. salută angajamentul reînnoit al UE față de regiunile sale ultraperiferice și recunoaște efortul Comisiei de a lua în considerare propunerile RUP din Memorandumul lor comun, intitulat „Pentru un nou impuls în punerea în aplicare a articolului 349 din TFUE”; acest sprijin, deosebit de important într-un moment sensibil pentru UE, reafirmă adeziunea instituțiilor europene la ideea unei mai bune încadrări a realității RUP;
5. reamintește că noua comunicare privind RUP se înscrie în procesul de reflecție al UE cu privire la viitorul său și de configurare a următoarelor perioade de programare și că este un rezultat al hotărârii Curții de Justiție a Uniunii Europene din decembrie 2015, care a stabilit definitiv domeniul de aplicare al articolului 349 din TFUE, ca temei juridic autonom și suficient pentru regiunile ultraperiferice;
6. consideră că noua comunicare trebuie să permită abordarea provocării pe care o reprezintă aplicarea sistematică a articolului 349 din TFUE, reunind într-o singură orientare trei obiective, și anume: egalitatea de șanse, competitivitatea și proiecția externă: trei dimensiuni inseparabile, care trebuie să devină indicatorii oricărei politici ambițioase în favoarea RUP, dotată cu instrumente de garantare a egalității în drepturi pentru cetățenii acestor regiuni;
7. regretă faptul că în noua comunicare nu se abordează aspecte de o importanță crucială pentru regiunile ultraperiferice, precum impactul politicii de coeziune, ajustările concrete din domeniul social, al ocupării forței de muncă sau al politicii privind transporturile, ori cu privire la viitorul regimurilor fiscale și vamale specifice pentru RUP, care sunt esențiale pentru dezvoltarea acestora;
8. salută adoptarea unei abordări bazate explicit pe principiul subsidiarității, dar regretă confuzia cu privire la diferitele niveluri de competențe implicate, precum și necunoașterea acțiunilor desfășurate în prezent de fiecare nivel;

9. salută faptul că Comisia a decis să-și consolideze parteneriatul cu regiunile ultraperiferice, pentru ca acestea să își poată dezvolta întregul potențial și să beneficieze pe deplin de calitatea de membru al UE, ținând seama de preocupările și de opiniile lor printr-un dialog continuu. Un parteneriat mai solid între RUP, statele din care fac parte, instituțiile europene, BEI și actorii din sectorul privat reprezintă o dimensiune esențială; în acest sens, forumurile bianuale privind regiunile ultraperiferice și-au demonstrat eficiența ca purtători de cuvânt ai tuturor părților interesate, motiv pentru care trebuie menținute;

10. atrage atenția asupra necesității, deseori menționate, de elaborare a unor analize de impact *ex ante* privind propunerile legislative pentru RUP, în vederea elaborării unor măsuri adaptate; speră ca, prin acest nou impuls, recunoașterea respectivă să se concretizeze;

11. de asemenea, ia notă atât de Rezoluția Parlamentului European din iulie 2017 privind promovarea coeziunii și dezvoltării RUP ale UE: aplicarea articolului 349 din TFUE, cât și de contribuțiile celor trei state membre interesate;

#### **RUP – în linia întâi, în confruntarea cu provocările pe care le întâmpină Europa**

12. își reiterează apelul la consolidarea dimensiunii sociale a UE și speră ca pilonul european al drepturilor sociale să abordeze problemele cu care se confruntă regiunile de tipul celor ultraperiferice, care se traduc în rate ale șomajului ce se numără printre cele mai ridicate din UE (în special în rândul tinerilor), în creșterea inegalităților și în cote înalte ale excluziunii sociale, indicatori care reflectă dificultățile cu care se confruntă aceste regiuni în ceea ce privește ocuparea forței de muncă și care induc nemulțumiri sociale profunde, așa cum au demonstrat protestele care au avut loc în Guyana Franceză;

13. constată că criza a avut efecte negative considerabile asupra RUP, care au devenit unele dintre cele mai afectate zone din UE, din cauza caracteristicilor lor structurale: fragilitate economică, rate înalte ale șomajului și o forță de muncă în general slab calificată;

14. regretă că, deși a introdus în strategia sa din 2012 o axă socială, Comisia nu i-a conferit acesteia un conținut, prin propuneri de adaptare sau acțiuni concrete, pe baza caracteristicilor specifice ale RUP, pentru a le oferi acestora un tratament special în cadrul programelor europene;

15. apreciază faptul că Comisia se angajează să evalueze oportunitatea unei alocări specifice în cadrul FSE în favoarea RUP; întrucât caracterul lor special, recunoscut la articolul 349 din TFUE, justifică pe deplin această alocare, Comitetul susține solicitarea Parlamentului și a RUP de a include această alocare în următoarea propunere normativă pentru FSE;

16. salută atitudinea proactivă de care au dat dovadă regiunile ultraperiferice prin crearea rețelei RUP pentru ocuparea forței de muncă, al cărei obiectiv este elaborarea unor propuneri și proiecte menite să atenueze deficiențele acțiunilor UE în acest domeniu;

17. este de acord cu faptul că, în ciuda progreselor înregistrate de-a lungul anilor, regiunile ultraperiferice se confruntă în continuare cu provocări majore, exacerbate de schimbările climatice, de globalizare și de crizele ciclice din economia mondială, și subscrie la opinia Comisiei potrivit căreia este imperios necesar să se depună mai multe eforturi pentru ca RUP să poată beneficia pe deplin de avantajele apartenenței la UE;

18. insistă să se ia în considerare impactul, la nivel regional, al retragerii Regatului Unit din UE asupra liberei circulații a persoanelor, bunurilor și serviciilor, întrucât aceasta va afecta în mod semnificativ regiunile, în special regiunile ultraperiferice, care au relații foarte strânse cu Regatul Unit și relații de cooperare cu regiunile partenere ale acestuia, în domenii precum turismul sau produsele tradiționale;

19. constată că anumite RUP au cunoscut și cunosc încă un puternic flux de imigranți în situație neregulamentară, în special de minori neînsoțiți, care ridică probleme importante de gestionare;

20. reamintește că RUP sunt frontiere externe ale Europei în zonele lor și constată că diferențele de dezvoltare dintre ele și țările învecinate favorizează fluxurile de migrație;

21. reamintește faptul că regiunile ultraperiferice au o serie de caracteristici care le fac deosebit de vulnerabile la efectele schimbărilor climatice. Ele sunt deosebit de expuse la fenomene naturale, care au devenit mai frecvente și mai extreme, un exemplu clar fiind consecințele devastatoare ale trecerii uraganului Irma prin RUP din zona Caraibilor, în special Saint-Martin;

22. salută propunerile Comisiei de consolidare a dimensiunii RUP în programul LIFE și de elaborare a unei evaluări a punerii în aplicare a Fondului de solidaritate al Uniunii Europene în aceste regiuni și speră ca evaluarea să reflecte dificultățile de acces la acest fond;

### **Regiunile ultraperiferice – o oportunitate pentru Europa. Laborator de testare a proiectelor inovatoare**

23. susține că economia albastră are un mare potențial de creștere economică și creare de locuri de muncă în UE, în special pentru RUP, întrucât acestea consolidează dimensiunea maritimă europeană și sunt esențiale pentru guvernarea internațională a oceanelor;

24. salută faptul că în noua comunicare se recunoaște că energiile regenerabile, în special cea marină, rămân insuficient dezvoltate și solicită sprijinul necesar pentru a le consolida, întrucât consideră că RUP pot, în mod legitim, să își asume un rol de lider;

25. salută apelul adresat statelor membre pentru a prevedea în legislația lor națională caracteristicile specifice ale RUP, în vederea promovării dezvoltării energiei din surse regenerabile și a eficienței energetice;

26. sprijină inițiativa UE privind energia curată pentru insule și îndeamnă regiunile ultraperiferice, ale căror sisteme de energie electrică sunt complet izolate, să își asume un rol activ în inițiativă, prin intermediul rețelei RUP pentru energie;

27. în acest context, invită Comisia să propună un nou instrument specific, menit să compenseze costurile suplimentare legate de producerea și stocarea energiilor curate;

28. subliniază faptul că regiunile ultraperiferice se bucură de o biodiversitate excepțională, care reprezintă aproape 80 % din biodiversitatea Europei, și că fac parte din cele 34 de situri identificate ca fiind esențiale pentru echilibrul ecologic al planetei;

29. salută angajamentul RUP față de economia circulară și reamintește că tranziția către aceasta necesită investiții importante, în special pentru sensibilizarea populației, infrastructuri și activitățile de cercetare și inovare;

30. salută cu satisfacție anunțarea propunerii ca, în programul LIFE 2018-2020, să existe un capitol dedicat gestionării deșeurilor în RUP și sprijinul acordat RUP pentru a deveni laboratoare ale proiectelor-pilot de testare a economiei circulare, precum și intenția de a se introduce dispoziții menite să faciliteze transferul deșeurilor către țările învecinate, pentru a fi tratate;

31. atrage atenția Comisiei asupra necesității de a adapta criteriile actuale de selecție pentru programul LIFE+ la realitățile RUP, în următoarea perioadă de programare;

32. ia notă de intenția Comisiei de a oferi ajutor pentru conservarea biodiversității, pentru utilizarea durabilă a serviciilor ecosistemice și pentru adaptarea la schimbările climatice, cu un viitor program specific aplicabil tuturor RUP; recomandă să se permită finanțarea proiectelor în toate RUP și o gestionare directă de către Comisie, în parteneriat cu regiunile;

### **Susținerea egalității de șanse: solidaritate europeană cu instrumente adaptate**

33. consideră că ajustările economice și sociale întreprinse de regiunile ultraperiferice trebuie să se poată baza în continuare pe sprijinul financiar oferit de UE, lucru de luat în seamă în cadrul elaborării noii strategii europene pentru perioada de după 2020;

34. reamintește că GECT poate fi un instrument adecvat pentru a stimula oportunitățile și activitățile de cooperare ale regiunilor mai îndepărtate, precum regiunile ultraperiferice;

35. sprijină inițiativa de a facilita accesul regiunilor ultraperiferice la FEIS, prin intermediul unui singur punct de acces la Platforma europeană de consiliere în materie de investiții a BEI;

36. solicită Comisiei să fie consecventă în abordarea sa cu privire la ajutorul de stat pentru RUP și să ia în considerare caracteristicile specifice ale acestora în toate liniile directoare, în strânsă cooperare cu alte politici ale UE;

37. consideră că patrimoniul cultural divers al RUP și industriile lor culturale și creative pot avea un impact economic major în materie de ocupare a forței de muncă și că aceste regiuni dispun de un mare potențial de dezvoltare, îngăduit de costurile suplimentare legate de caracterul ultraperiferic, care limitează circulația operelor și a artiștilor; solicită Comisiei ca, în următorul program destinat culturii, să includă o axă a mobilității la nivel european, cu măsuri specifice pentru RUP;

38. apreciază faptul că RUP beneficiază de valoarea maximă a ajutoarelor destinate mobilității în cadrul programelor de educație și formare și consideră utilă menținerea lor pe viitor; de asemenea, salută posibilitatea extinderii lor la țările terțe;

39. consideră că s-a făcut un pas înainte prin crearea unui instrument care să monitorizeze progresele RUP în integrarea lor progresivă pe piața unică, precum și prin anunțul că nevoile specifice ale întreprinderilor din RUP vor fi luate în considerare în noile strategii din cadrul COSME, pentru a le sprijini internaționalizarea;

#### **Sprijinirea unei creșteri sporite: politicile în favoarea competitivității în slujba proiectelor regionale**

40. subliniază că agricultura este un sector vital pentru economia, mediul, amenajarea teritoriului și ocuparea forței de muncă a regiunilor ultraperiferice, astfel cum recunoaște UE prin instituirea unui tratament specific prin programul POSEI și prin prevederea unor derogări concrete în cadrul PAC, și solicită menținerea sa;

41. consideră că liberalizarea crescândă a pieței agricole europene și internaționale a unor produse care se regăsesc și în producția RUP subminează progresiv competitivitatea acestor regiuni; consideră că este necesar să se prevadă creșterea pachetului financiar aferent programului POSEI, pentru a se face față acestor situații excepționale și din alte motive structurale;

42. reamintește Comisiei că trebuie să includă în acordurile comerciale negociate cu țările terțe sau cu organizațiile internaționale un capitol specific pentru orice aspect de interes special pentru RUP, după cum prevede Regulamentul nr. 228/2013, din 13 martie 2013, și semnalează necesitatea de a include sistematic clauze de excludere a produselor sensibile din aceste acorduri;

43. consideră că este necesar ca, în contextul acordurilor bilaterale încheiate cu țările din America Latină privind importul de banane, să se extindă mecanismul de stabilizare dincolo de anul 2020, funcționarea lui să devină automată și să se evalueze posibilitatea aplicării acestui răspuns și la alte acorduri și producții;

44. salută propunerea Comisiei de a explora posibilitatea de a autoriza ajutoare de stat pentru construcția de noi nave în RUP, respectând durabilitatea resurselor, și consideră esențială adoptarea de măsuri de sprijin pentru a permite finanțarea navelor de pescuit artizanal și tradițional din RUP, în conformitate cu Rezoluția Parlamentului din 27 aprilie 2017;

45. reamintește că sectorul pescuitului și acvaculturii prezintă un mare potențial de creștere economică și creare de locuri de muncă în RUP, care nu este susținut în suficientă măsură, iar gestionarea sa la nivel local are un impact pozitiv direct asupra sustenabilității resurselor;

46. salută decizia Comisiei de a examina măsuri specifice, în special un sistem de compensare pentru regiunile ultraperiferice, în cadrul noilor programe, și atrage atenția asupra cererii acestor regiuni de a fi reintrodus, pe baza unui regulament, a unui buget și a unei gestionări specifice, programul autonom de compensare a costurilor suplimentare, menit să sprijine pescuitul și acvacultura din regiunile ultraperiferice;

47. regretă faptul că noua comunicare nu abordează politica de coeziune, pe care o recunoaște totuși ca fiind principalul vector de creștere economică și creare de locuri de muncă; speră ca, la revizuirea acestei politici, Comisia să ia în considerare în mod corespunzător regiunile ultraperiferice;

48. își reiterează sprijinul față de o politică de coeziune care, după 2020, să fie consolidată, simplificată și concentrată asupra obiectivului său primar: asigurarea echilibrului și a egalității de șanse în toate teritoriile UE; din acest motiv, trebuie menținut tratamentul specific al regiunilor ultraperiferice în această politică;

49. regretă faptul că alocarea suplimentară specifică din partea FEDR, esențială pentru RUP, nu a fost tratată în mod corespunzător în comunicare și sprijină continuarea și consolidarea sa, deoarece scopul ei este de a atenua dezavantajele structurale permanente ale RUP, care le limitează competitivitatea și dezvoltarea;

50. reamintește poziția sa, și anume că instrumentele financiare nu pot înlocui subvențiile, acestea fiind fundamentale pentru convergența RUP în cadrul UE; în orice caz, aceste instrumente nu ar trebui să reprezinte o obligație, ci o simplă opțiune;
51. regretă faptul că în comunicare nu se oferă soluții la problemele cu care se confruntă RUP în cadrul programelor de cooperare teritorială europeană și nici propuneri convingătoare pentru viitor și consideră, prin urmare, că este necesară o revizuire de ansamblu;
52. reafirmă utilitatea strategiilor de specializare inteligentă și salută recenta dinamică a integrării acestor strategii în rețelele dintre RUP;
53. salută intenția Comisiei de a face din regiunile ultraperiferice spații experimentale, platforme de transfer de tehnologii și locuri de testare a unor soluții inovatoare în domeniile lor de excelență;
54. sprijină inițiativa Comisiei privind programul Orizont 2020 pentru RUP și semnalează că va monitoriza îndeaproape soluțiile concrete pentru aceste regiuni, care decurg din inițiativă, în cadrul viitorului program de cercetare al UE de după 2020;
55. atrage atenția asupra importanței strategice a accesibilității (transporturi, energie și telecomunicații) pentru RUP, esențială pentru dezvoltarea endogenă a acestor regiuni îndepărtate și izolate față de Europa continentală și pentru asigurarea egalității de tratament pentru cetățenii lor;
56. salută inițiativa de a lansa un studiu pentru mai buna identificare și cuantificare a nevoilor de conectivitate ale RUP, care va trebui să ia în considerare toate instrumentele juridice și financiare de utilizat în acest scop;
57. subliniază importanța regiunilor din UE care sunt defavorizate din punct de vedere geografic și demografic, ca, de exemplu, cele ultraperiferice, precum și nevoile lor specifice; face apel la Comisia Europeană să acorde o atenție specială impactului pe care îl au asupra acestor regiuni politicile și programele europene de mobilitate și să publice o Carte verde pe această temă <sup>(1)</sup>;
58. reamintește că porturile și aeroporturile reprezintă singurele porți de intrare și ieșire ale RUP și că ele îndeplinesc o importantă funcție socială; întâmpină cu satisfacție posibilitatea de a finanța investiții în acestea, în cazuri justificate, precum și posibilitatea de a acorda ajutoare de funcționare;
59. invită Comisia ca, în cadrul revizuirii priorităților TEN-T, să analizeze modul în care pot fi identificate și incluse nevoile specifice ale RUP, în special în ce privește autostrăzile maritime, promovând proiectele menite să îmbunătățească legăturile dintre RUP și statele membre din care fac parte sau dintre regiunile ultraperiferice și zonele lor învecinate, în zonele geografice respective;

### **Sporirea atractivității RUP și stimularea înscrierii lor în context regional și internațional**

60. semnalează că, pentru a conferi o mai mare atractivitate regiunilor ultraperiferice și pentru a le consolida capacitatea de a se înscrie în zonele respective, este absolut necesară integrarea realității geografice a zonei în ansamblul politicilor UE, ceea ce ar promova coerența dintre dimensiunea lor internă și cea externă;
61. recunoaște că RUP pot deveni o forță motrice economică pentru zonele învecinate și că pot reprezenta un emisar eficient al influenței UE în lume, în special în ceea ce privește politica sa de dezvoltare, întrucât dispun de un potențial de netăgăduit, insuficient exploatat;
62. va monitoriza îndeaproape propunerea de a analiza atât posibilitatea orientării noilor investiții ale UE către proiectele prioritare de investiții de mare amploare în zonele geografice ale RUP, cât și a creării unor programe comune între RUP și țările din vecinătatea lor;
63. regretă lipsa unui cadru strategic ambițios și coerent, promovat de Comisie, care să favorizeze internaționalizarea economiilor acestor regiuni;
64. salută cu satisfacție recunoașterea importanței elaborării unor „analize de impact teritorial”, pentru a elabora și a dezbate noile propuneri legislative și acorduri internaționale de comerț; consideră că autoritățile și experții din regiunile ultraperiferice trebuie să participe sistematic la evaluarea posibilelor efecte ale inițiativelor europene asupra teritoriilor;

<sup>(1)</sup> Avizul CoR – „Mobilitatea în regiunile defavorizate din punct de vedere geografic și demografic” (CdR 1691/2014).

65. atrage atenția asupra dificultăților de realizare a unor sinergii între FEDR și FED și admite că este necesar să se permită dezvoltarea unor proiecte de cooperare cu capacitate de structurare și cu o valoare adăugată reală;

**Concluzii**

66. consideră că obiectivul de a se ajunge la o mai bună luare în considerare a RUP în politicile și inițiativele europene rămâne un ideal care trebuie să se adapteze la provocările integrării europene;

67. constată că este esențială punerea în aplicare sistematică și deplină a articolului 349 din TFUE, încă din etapele inițiale ale procesului decizional, în vederea unei aplicări adaptate la situația reală din regiunile ultraperiferice;

68. va monitoriza îndeaproape punerea în aplicare a noii comunicări și concretizarea propunerilor pentru viitor pe care le avansează aceasta.

Bruxelles, 31 ianuarie 2018.

*Președintele*  
*Comitetului European al Regiunilor*  
Karl-Heinz LAMBERTZ

---